# בְּתוֹךְ הַנַּחַל

דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים, מְעוֹרְרִים, מְעִירִים וּמְחַזְּקִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אֲשֶׁר **בְּתוֹךְ הַנַּחַל** נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה נִמְצָאִים, וּמִתּוֹךְ נַחַל קָדוֹשׁ זֶה נוֹבְעִים, לְהַחֲיוֹת נְפָשׁוֹת עַם יִשְׂרָאֵל הַצְּמֵאִים, שֶׁנִּשְׁמְעוּ עַל־יְדֵי הָאי״שׁ אֲשֶׁר עַל הָעֵדָה, כְּבוֹד קְדֻשַּׁת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ, חִיּוּת נַפְשֵׁנוּ, רֹאשׁ חֲבוּרָתֵנוּ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב הָרַהַ״ץ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיטַ״א

## לֵיל שַׁבַּת־קֹדֶשׁ פָּרָשַׁת עֵקֶב תשפ״ד

**דִּבֵּר מוֹ״ר שְׁלִיטַ״א דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים בְּבֵאוּר דִּבְרֵי רַשַׁ״י הַקָּדוֹשׁ בְּעִנְיַן ״מִצְוֹת שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו״ – לִמּוּדִים חַיִּים מְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים.**

***

**פָּתַח** וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטַ״א: שַׁבַּת־קֹדֶשׁ פָּרָשַׁת עֵקֶב, מִתְעוֹרְרִים בָּהּ כַּמָּה לְמוּדִים נִפְלָאִים הַמְּנֻחִים בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ; הַפָּרָשָׁה פּוֹתַחַת בַּמִּלִּים: ״וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן״, אוֹמֵר רַשַׁ״י: ״**אִם הַמִּצְוֹת שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו תִּשְׁמְעוּן**״; וְעָלֵינוּ לְהִתְבּוֹנֵן מַה מְּנָחָ בְּמִלִּים אֵלּוּ - ״מִצְוֹת שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו״, וְאֵילּוּ לְמוּדִים יְכוֹלִים אָנוּ לְהוֹצִיא מִזֶּה לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה בִּשְׁבִילֵנוּ.

**אֲבָל** בְּפַשְׁטוּת, הָעִנְיָן שֶׁל מִצְוֹת שֶׁאָדָם ״דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו״ הֵן מִצְוֹת שֶׁאָדָם מְזַלְזֵל בָּהֶן, וְהוּא דָּשׁ אוֹתָן בַּעֲקֵבָיו, אַךְ בְּנוֹסָף יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁזֶּה סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל מִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם ״בְּדִישַׁת עֲקֵבָיו״, הַיְנוּ שֶׁהוּא מְקַיֵּם אוֹתָן עַל־יְדֵי שֶׁהוּא ״דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו״, וּמֵעַתָּה עָלֵינוּ לְהָבִין מָה הֵן מִצְוֹת אֵלּוּ וּמַהוּ עִנְיָנָן?

**הִנֵּה** מַעֲלַת הַצַּדִּיקִים הִיא, שֶׁהֵם דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת כָּל־כָּךְ גְּדוֹלָה עַד שֶׁאֲפִלּוּ בְּהִלּוּכָם בַּדֶּרֶךְ פְּסִיעוֹתֵיהֶם מְדוּדוֹת עַל־פִּי שֵׁמוֹת וְיִחוּדִים קְדוֹשִׁים, וְאֵינָם מַסִּיחִים דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ גַּם בְּעֵת הִלּוּכָם, וְאַף שֶׁנִּרְאֶה כִּלְפֵי חוּץ שֶׁהֵם כִּכָּל אָדָם, אֲבָל בֶּאֱמֶת הָרֹאשׁ שֶׁלָּהֶם מֻנָּח בְּמָקוֹם אַחֵר לְגַמְרֵי...

**וּכְשֶׁזּוֹכֶה** אָדָם לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְהַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, בָּזֶה מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל (דְּבָרִים יא, כב) ״וּלְדָבְקָה בּוֹ״, וְכֵן כְּתִיב (שָׁם י, כ) ״וּבוֹ תִּדְבָּק״ [וּשְׁנֵיהֶם כְּתוּבִים בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ].

**וְכָךְ** פֵּרֵשׁ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקָּדוֹשׁ אֶת הַפָּסוּק (תְּהִלִּים לב, ב) ״אַשְׁרֵי אָדָם **לֹא** יַחְשֹׁב **ה׳** לוֹ עָוֹן״ - ׳אַשְׁרֵי אָדָם׳ שֶׁהוּא בְּכָזֹאת דַּרְגָּה עַד שֶׁהוּא ׳**לֹא** יַחְשֹׁב **ה׳**׳ - אֲפִלּוּ לְרֶגַע קָט, ׳לוֹ עָוֹן׳ - זֶה כְּבָר בִּשְׁבִילוֹ עֲבֵרָה...

**וְאָכֵן,** אֲנַחְנוּ צְרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים כְּדֵי לֹא לַעֲבֹר, חַס וְשָׁלוֹם, עַל עֲבֵרוֹת גְּמוּרוֹת וַחֲמוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲבָל הַצַּדִּיקִים זוֹכִים שֶׁמֹּחָם כָּל־כָּךְ קָדוֹשׁ וְטָהוֹר, עַד שֶׁאֲצָלָם חַשִּׁיב חֵטְא וַעֲוֹן כְּשֶׁמַּסִּיחִים דַּעְתָּם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ פְּסִיעוֹתֵיהֶם שְׁקוּלוֹת וּמְדוּדוֹת כְּפִי כַּוָּנוֹתֵיהֶם הַקְּדוֹשׁוֹת.

**וְזֹאת** זָכִינוּ לִרְאוֹת בְּעֵינֵינוּ אֵצֶל עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ מוֹהֲרָא״שׁ הַקָּדוֹשׁ זי״ע, וּבְפָרָט בַּתְּקוּפָה שֶׁהָיֵינוּ אוֹמְרִים עִם מוֹהֲרָא״שׁ תִּקּוּן־חֲצוֹת יַחְדָּיו בְּבֵית־הַמִּדְרָשׁ, וְאַחַר כָּךְ הָיֵינוּ יוֹצְאִים עִם מוֹהֲרָא״שׁ לְטַיֵּל עַל הָרְחוֹב, וּבְכָל פַּעַם מוֹהֲרָא״שׁ הָיָה מְסַיֵּם הִלּוּכוֹ בְּמָקוֹם שׁוֹנֶה - וּמִסְתּוֹבֵב וְחוֹזֵר בַּחֲזָרָה, וּמִי שֶׁהָיוּ לוֹ עֵינַיִם אֲמִתִּיּוֹת הָיָה רוֹאֶה שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים בָּגוֹ, וְלֹא לְחִנָּם מוֹהֲרָא״שׁ עוֹשֶׂה כֵּן, וְאָכֵן פַּעַם הָיָה אֶחָד שֶׁשָּׁאַל עַל כָּךְ אֶת מוֹהֲרָא״שׁ, וְעָנָה וְאָמַר לוֹ: **״מָה אַתָּה חוֹשֵׁב? אֲצֶל צַדִּיקִים גַּם הַפְּסִיעוֹת מְדוּדוֹת הֵיטֵב, כָּל פַּעַם כְּפִי שֵׁמוֹת וְכַוָּנוֹת מְיֻחָדוֹת!״...**

**וְזֶהוּ** דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא (סוֹטָה כב.) שֶׁיֵּשׁ עִנְיָן שֶׁל ״שְׂכַר־פְּסִיעוֹת״, וּמְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא שָׁם עַל אִשָּׁה אַלְמָנָה שֶׁהָיְתָה דָּרָה בִּשְׁכֻנּוּת לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא הִתְפַּלְּלָה בּוֹ, אֶלָּא בְּכָל יוֹם הָיְתָה מִתְפַּלֶּלֶת בְּבֵית־מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן, וּפַעַם שְׁאָלָהּ רַבִּי יוֹחָנָן: ׳הֲלֹא יֵשׁ בֵּית־כְּנֶסֶת

בְּשִׂכְנוּתָךְ, וּמַדּוּעַ אַתְּ בָּאָה לְבֵית־מִדְרָשִׁי הַמְּרֻחָק מִמְּקוֹמֵךְ? עָנְתָה הָאִשָּׁה: ׳רַבִּי, וְלֹא שְׂכַר־פְּסִיעוֹת יֵשׁ לִי?... נִמְצָא שֶׁיֵּשׁ עִנְיָן שֶׁל "שְׂכַר־פְּסִיעוֹת" (וְעַיֵּן עוֹד מַסֶּכֶת סוֹפְרִים, פֶּרֶק ח, הֲלָכָה יח).

**וּלְפִי** פַּשְׁטוּת, "שְׂכַר־פְּסִיעוֹת" הַכַּוָּנָה שָׂכָר עַל אֵלּוּ **הַפְּסִיעוֹת** שֶׁטּוֹרַח וּמוֹסִיף בְּעֵת הִלּוּכוֹ, כִּי (אָבוֹת ה, כג) "**לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא**" - כְּפִי הַטִּרְחָה וְהַצַּעַר, כֵּן הַשָּׂכָר שֶׁיְּקַבֵּל. אַךְ לְפִי הַלְמוּדִים שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, יֵשׁ בָּזֶה מוּבָן אַחֵר: רַבֵּנוּ זַ"ל מְלַמֵּד אוֹתָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ה) שֶׁיֵּשׁ עִנְיָן שֶׁל "**בְּיוֹמוֹ תִּתֵּן שְׂכָרוֹ**" (דְּבָרִים כד, טו), שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לְקַבֵּל אֶת שְׂכַר הַמִּצְוֹות כְּבָר בָּעוֹלָם הַזֶּה, נִמְצָא שֶׁזֶּהוּ "שְׂכַר־פְּסִיעוֹת" - אִם הַפְּסִיעוֹת שֶׁלּוֹ הֵן בְּקָדֻשָּׁה וְטָהֳרָה, וּמְלֵאוֹת בִּדְבֵקוּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הֲרֵי בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ "שָׂכָר" עַל הַ"פְּסִיעוֹת" כְּבָר בָּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא זוֹכֶה לְהִתְעַנֵּג עַל נֹעַם זִיו הַדְּבֵקוּת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לְךָ שָׂכָר יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה...

**וְזֶה** פֵּרוּשׁ "**מִצְוֹות שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו**", שֶׁהוּא זוֹכֶה לִפְסֹעַ עַל עֲקֵבָיו, וּבָזֶה הוּא מְקַיֵּם מִצְוָה שֶׁל דְּבֵקוּת בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא שֶׁאֵלּוּ הַפְּסִיעוֹת הֵן מַמָּשׁ מִצְוֹות שֶׁאָדָם "דָּשׁ" אוֹתָן "**בַּעֲקֵבָיו**", הַיְנוּ שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה דַּיְקָא עַל פְּסִיעוֹת עֲקֵבָיו בְּזֶה הָעוֹלָם.

**וְהִנֵּה**, אָמְנָם זוֹ דַּרְגָּה גְּבוֹהָה שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁזּוֹכִים לֹא לְהַסִּיחַ דַּעַת מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ פְּסִיעוֹתֵיהֶם הֵן עִם דְּבֵקוּת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אַךְ עָלֵינוּ לְהָבִין מַהוּ הַלְמוּד שֶׁל "**מִצְוֹות שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו**" הַמְדַבֵּר **לְכָל אֶחָד וְאֶחָד** מֵאִתָּנוּ וְשַׂיָּךְ גַּם בִּשְׁבִילֵנוּ - אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, בְּכָל דַּרְגָּא שֶׁאֲנַחְנוּ נִמְצָאִים?

**רַבֵּנוּ** זַ"ל לִמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁיֵּשׁ עִנְיָן שֶׁל ׳הֲלִיכָה׳ בְּהִתְבּוֹדְדוּת; כִּי הִנֵּה, לְאוֹ בְּכָל פַּעַם מִסְגַּל הָאָדָם לָשֶׂבֶת וּלְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט מִי שֶׁסּוֹבֵל עַל הָעֲצַבִּים... הוּא לֹא מִסְגַּל לָשֶׂבֶת, הוּא מֻכְרָח לָלֶכֶת אָנָה וָאָנָה.

**וְאָכֵן**, רוֹאִים זֹאת בְּחוּשׁ אֵצֶל אָדָם הַסּוֹבֵל עַל הָעֲצַבִּים, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ הָלוֹךְ וְשׁוֹב, וְכָךְ מְקֻרָּר בְּמַעַט אֶת עֲצַבָּיו, וְלִפְעָמִים זֶה גּוֹרֵם לָאָדָם שֶׁהַהִתְבּוֹדְדוּת תֵּלֵךְ לוֹ יוֹתֵר בְּקַלּוּת, כִּי תְּנוּעַת הַגּוּף מְעוֹרֵר אוֹתוֹ יוֹתֵר בְּדִבּוּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָךְ זוֹכֶה לֵילֵךְ פְּסִיעוֹת קְדוֹשׁוֹת מִתּוֹךְ שִׂיחַ־קֹדֶשׁ שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

**וְרַבֵּנוּ** זַ"ל מְלַמְּדֵנוּ זֹאת בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּהַאי לִישָׁנָא (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן צב): **עַל־יְדֵי מַה שֶּׁאָדָם נָע וְנָד בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יָכוֹל לְהַחֲיוֹת מֵתִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בֶּאֱלִישָׁע כְּשֶׁהֶחֱיָה אֶת בֶּן הַשּׁוּנַמִּית, כְּתִיב בָּהּ** (מְלָכִים ב׳ ד, לה): "וַיֵּלֶךְ אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה"; הֲרֵי לָנוּ הָעִנְיָן שֶׁאָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת "נָע וְנָד **בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ**", וּמָה הָעִנְיָן שֶׁל "נָע וְנָד"? בְּקַלָּלַת קַיִן כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ד, יב) "נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ", הַיְנוּ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְלֹא מוֹצֵא אֶת מְקוֹמוֹ, וְאֵין לוֹ שׁוּם יִשּׁוּב הַדַּעַת לְרֶגַע, וְכֻלּוֹ מְבֻלְבָּל לְלֹא מַרְגּוֹעַ, אַךְ בְּצַד שֶׁל הַקְּדוּשָׁה - "נָע וְנָד" הוּא עִנְיָן שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְלֶכֶת אָנָה וָאָנָה וּלְהִתְבּוֹדֵד אָז אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא[א]!

**וְאֶת** זֶה מְלַמְּדֵנוּ רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁיֵּשׁ עִנְיָן שֶׁל ׳**הֲלִיכָה קְדוֹשָׁה**׳ בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה הוּא "**יָכוֹל לְהַחֲיוֹת מֵתִים**", מָה הַכַּוָּנָה ׳**לְהַחֲיוֹת מֵתִים**׳? שֶׁאָדָם יִזְכֶּה "**לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ**"!

**כִּי** הִנֵּה, פְּעָמִים שֶׁהָאָדָם הוּא ממש בִּבְחִינַת מֵת, וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס), שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם אֲשֶׁר יְשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בְּרָכוֹת נז:): ׳שֵׁינָה אֶחָד מִשִּׁשִּׁים לַמִּיתָה׳; נִמְצָא שֶׁ׳שֵׁנָה׳ הִיא בְּחִינַת ׳מִיתָה׳, וְזֶה עוֹבֵר עַל הַרְבֵּה בְּנֵי־אָדָם, שֶׁאֵינָם מִתְעוֹרְרִים עַל הַתַּכְלִית הָאֲמִתִּי, וְהֵם יְשֵׁנִים אֶת יְמֵיהֶם בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמַה הַתִּקּוּן? אוֹמֵר רַבֵּנוּ: עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכִים לָלֶכֶת "**אָנָה וָאָנָה**" וּלְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין "**לְהַחֲיוֹת מֵתִים**" - אָדָם זוֹכֶה לְהִתְעוֹרֵר מִן הַשֵּׁינָה וְלִזְכֹּר מַהִי הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם, וּמִמֵּילָא הוּא נֶהְפָּךְ מִ׳מִּיתָה׳ לְ׳חַיִּים׳.

**וְזֶה** הַמּוּבָן הַשֵּׁנִי בְּעִנְיַן "**מִצְוֹות שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו**", שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל **הִתְבּוֹדְדוּת**, שֶׁאָדָם זוֹכֶה לֵילֵךְ אָנָה וָאָנָה, וְהוּא מִמָּשׁ "דָּשׁ **בַּעֲקֵבָיו**" אֶת מִצְוַת הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ.

**וּבְמַהוּת** הַמַּשָּׂג "דָּשׁ", הֲלֹא הִיא אַחַת מִל"ט מְלָאכוֹת שַׁבָּת, וּמָה עִנְיָנָהּ? לְהַפְרִיד הָאֹכֶל מִן הַפְּסֹלֶת [אַחַר קְצִירַת הַחִטִּים, חֵלֶק מִתַּהֲלִיךְ הַכְשָׁרַת הַחִטִּים לְטְחִינָה הוּא לְהַפְרִיד הָאֹכֶל מִן הַפְּסֹלֶת].

**וְזֶה** עִנְיָן ׳מִצְוֹות שֶׁאָדָם "דָּשׁ" בַּעֲקֵבָיו׳, הַיְנוּ שֶׁבְּכֹחַ מִצְוֹות אֵלּוּ הוּא יָכוֹל לְהַפְרִיד אֶת כָּל הַפְּסֹלֶת שֶׁנִּדְבְּקָה בּוֹ מֵחֲמַת כָּל מַעֲשָׂיו וְדִבּוּרָיו וְכוּ׳, כִּי הַמַּעֲשִׂים הֲלֹא־טוֹבִים מַדְבִּיקִים טֻמְאָה בָּאָדָם, וְעָלָיו לְהַפְרִיד אֶת הָרָע מִן הַטּוֹב,

---

[א] רֶמֶז נִפְלָא יֵשׁ בַּמִּלִּים "נָע וְנָד", שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת "דַּע נו"ן", הַיְנוּ שֶׁאָדָם יֵדַע וְיִזְכֹּר אֶת הָעִנְיָן הֶחָשׁוּב שֶׁל "נו"ן", שֶׁהֵם לְמוּדֵי רַבֵּנוּ זַ"ל - שֶׁשְּׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ מַתְחִיל עִם הָאוֹת נו"ן וּמְסַיֵּם בָּאוֹת נו"ן [וְכֵן שְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי נָתָן זַ"ל], וְזֶהוּ: "דַּע נו"ן" - זְכֹר וְדַע לְמוּדִים אֵלּוּ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ!

וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ אַחַר שֶׁעָבַר מַה שֶּׁעָבַר, וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות שֶׁהוּא "דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו" - שֶׁהֵן נַעֲשׂוֹת עַל־יְדֵי הַדִּישָׁה שֶׁלּוֹ בַּעֲקָבָיו, וּבְכֹחַ זֶה מַפְרִיד הַפְּסֹלֶת מִנִּשְׁמָתוֹ, וְזוֹכֶה "לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים" (אִיּוֹב לג, ל).

**וְזֶהוּ** הַכֹּחַ שֶׁל נִשְׁמוֹת־יִשְׂרָאֵל־קְדוֹשִׁים, זַרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁגַּם הוּא נִקְרָא עַל־שֵׁם הָ׳עֵקֶב׳, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּלֵדָתוֹ (בְּרֵאשִׁית כה, כו): "וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב"; וְעַל־פִּי כָּל הָאָמוּר מוּבָן מְאֹד לְעִנְיָנֵנוּ, כִּי קְלִפַּת עֵשָׂו הִיא הַפְּסֹלֶת הַנַּ"ל, וְהִיא תּוֹפֶסֶת אֶת הָאָדָם לְבַל יִזְכֶּה לְזֶה, הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁאַר חַס וְשָׁלוֹם בִּפְסֹלְתּוֹ וּבְטֻמְאָתוֹ, אַךְ הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים - יַעֲקֹב אָבִינוּ - הֵם אוֹחֲזִים בַּעֲקֵב עֵשָׂו, וְדוֹאֲגִים שֶׁלֹּא יְבַטֵּל אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִן הָ"עֵקֶב" הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּהֶם - שֶׁמְּקַיְּמִים אֶת מִלֹּאכֶת "דָּשׁ", וּבְכָךְ מְבַטְּלִים אֶת טֻמְאַת עֵשָׂו מֵעֲלֵיהֶם, כִּי מַפְרִידִין כָּל הַפְּסֹלֶת וְהַטֻּמְאָה, וּמַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב אָבִינוּ - הָ"עֵקֶב" הַקָּדוֹשׁ, אֵלּוּ הַמִּצְוֹות שֶׁאָדָם "דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו".

**אֹפֶן** שְׁלִישִׁי יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּבֵאוּר "מִצְוֹות שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו", שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל 'קְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל'; כַּמָּה אָדָם צָרִיךְ לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ שֶׁזּוֹכֶה לָדוּר בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל! אֲנוּ מוֹצְאִים בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ כַּמָּה וְכַמָּה פְּסוּקִים הַמְדַבְּרִים מִשְּׁבַח הָאָרֶץ וּקְדֻשָּׁתָהּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה"; וְאָדָם צָרִיךְ לִזְכֹּר זֹאת - שֶׁהוּא זוֹכֶה לְדֶרֶךְ עַל 'אַדְמַת־קֹדֶשׁ'!

**וְאָכוֹ,** יְלִיד הָאָרֶץ - קָשֶׁה לוֹ לְהָבִין אֶת זֶה, כִּי הֲרֵי כָּאן הוּא נוֹלַד, וְכָאן הוּא גָּדַל, וְהוּא לֹא תָּמִיד זוֹכֶה לְהָבִין אֶת הָעִנְיָן הַזֶּה, אַךְ מִי שֶׁהָיָה בְּחוּץ־לָאָרֶץ - הוּא יָכוֹל לְהָבִין מְעַט מָה הָעִנְיָן הַזֶּה... וְכַמָּה עַל הָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ שֶׁזּוֹכֶה לָגוּר בָּאָרֶץ וּלְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ!

**מְסֻפָּר** עַל הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן זַ"ל, שֶׁאַחַר שֶׁהוּא עָלָה לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל מֵרוּסְיָה, שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ רַבּוֹת אֵיךְ שֶׁהוּא עוֹצֵר בְּעֵת הִלּוּכוֹ בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וּמְחַיֶּה אֶת עַצְמוֹ: "אֵיפֹה אֲנִי? אַהּ... אֲנִי בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל!"...

וְכָךְ חָזַר לְעַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם, כָּל כָּךְ הִתְעוֹרֵר לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ[ב] לְקַדֻּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל!

**וְגַם** שֶׁאָדָם זוֹכֶה כְּבָר לָדוּר בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עָלָיו לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ **לִפְנִימִיּוּת** קְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאָדָם נִמְצָא אָמְנָם בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, אֲבָל רָחוֹק מְאֹד מִקְּדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל... וּצְרִיכִים זְכוּת מְיֻחֶדֶת לְהַרְגִּישׁ אֶת קְדֻשַּׁת הָאָרֶץ, וְהַפְּנִימִיּוּת שֶׁבָּהּ.

**וְזֶה** פֵּרוּשׁ מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁים בְּכָל תְּפִלַּת שַׁבָּת בְּמוּסָף (וְכֵן בְּכָל לֵילָה - מִי שֶׁזּוֹכֶה לוֹמַר תִּקּוּן־חֲצוֹת): "**שַׂמְּחֵנוּ בְּשִׂמְחַת לְאַרְצֵנוּ**"; וְלִכְאוֹרָה אָדָם יָכוֹל לִטְעֹן: 'הֲלֹא אֲנִי כְּבָר כָּאן בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל... וּמַה לִּי לְבַקֵּשׁ זֹאת?'... אַךְ זֶה מַה שֶּׁמְּבַקְּשִׁים: "וְתַעֲלֵנוּ 'בְּשִׂמְחַת' לְאַרְצֵנוּ" - שֶׁנִּזְכֶּה לְהַחֲיוֹת עַצְמֵנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ זוֹכִים לָגוּר בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל!].

**וְזֶהוּ** הַמּוּבָן הַשְּׁלִישִׁי בְּבֵאוּר דִּבְרֵי רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ: "**מִצְוֹות שֶׁאָדָם דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו**", שֶׁזֶּה סוֹבֵב עַל הֲלִיכָה בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּכָל ד' אַמּוֹת זוֹכִים לְקַיֵּם מִצְוָה, וּמִמֵּילָא זוֹ מִצְוָה שֶׁאָדָם "דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו" מַמָּשׁ!

**וְזֶה** הַקֶּשֶׁר לְסִיּוּם הַפָּרָשָׁה, שֶׁכָּתוּב: "**כָּל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם יִהְיֶה מִן הַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן מִן הַנָּהָר נְהַר פְּרָת וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן יִהְיֶה גְּבֻלְכֶם**"; שֶׁזֶּה הָעִנְיָן שֶׁל קְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה מַזְכִּירָה לָשׁוֹן שֶׁל 'תִּדְרֹךְ כַּף רַגְלְכֶם' - שֶׁזֶּהוּ הָעִנְיָן הָאָמוּר, עִנְיָן שֶׁל "דָּשׁ בַּעֲקֵבָיו", וְאִם בִּתְחִלָּה הָיָה זֶה עִנְיָן שֶׁל 'עֵקֶב' - הֲרֵי שֶׁעַתָּה זֶה נִהְיָה "כַּף רַגְלְכֶם" - שֶׁזּוֹכִים בִּשְׁלֵמוּת לְהַרְגִּישׁ קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלָלֶכֶת בָּהּ מִתּוֹךְ קְדֻשָּׁה שֶׁל דִּבּוּרִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּדְבֵקוּת בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְזֶהוּ חִבּוּר סוֹף הַפָּרָשָׁה לִתְחִלָּתָהּ - שֶׁמִּתְחִילָה עִם עִנְיָן שֶׁל "וְהָיָה עֵקֶב **תִּשְׁמְעוּן**" - לְהִתְעוֹרֵר עַל הַמִּצְוֹות שֶׁאָדָם זוֹכֶה לִהְיוֹת 'דָּשׁ' בַּעֲקֵבָיו, וּמְסַיֵּמֶת בִּשְׁלֵמוּת הָעִנְיָן - "אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ **כַּף רַגְלְכֶם**".

**וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ** יַעְזְרֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ לְכָל זֶה, וּלְצַיֵּת תָּמִיד לְדִבְרֵי הַצַּדִּיקִים, וְכָל הֲלִיכוֹתֵינוּ יִהְיוּ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וּבְקָרוֹב נִזְכֶּה לְהִגָּאֵל גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה בְּבִיאַת מְשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, אָמֵן!

---

[ב] כִּי גַּם בְּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ מִדַּת הַהִתְחַדְּשׁוּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יג, יא): וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ ה' אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבֹתֶיךָ

"וְנָתְנָהּ לָךְ", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'תְּהֵא בְּעֵינֶיךָ כְּאִלּוּ נִתְּנָה לְךָ בּוֹ בַּיּוֹם'; הַיְנוּ בְּכָל פַּעַם בְּהִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה!

# תפילה על התורה

**ריבונו של עולם, אב הרחמן, מודה אני לפניך על צדיקיך הקדושים שאתה שולח לנו בכל דור, שמלמדים אותנו לימודי חיים, שנזכה להתקרב אליך באמת ולחיות תמיד כרצונך הטוב, ומגלים לנו לאיזו דרגה אדם יכול להגיע בזה העולם, שאפילו בדרך הילוכו הוא יכול להיות דבוק בך, רבש"ע, ובוודאי הם 'נאה דורשים ונאה מקיימים', שדבקים בך באמת ובתמים, עד כדי כך שהסחת הדעת ממך נחשב להם כעוון.**

**אנא ה'! אף שאני יודע בעצמי שאני רחוק מאד מזה, אבל לכל הפחות תזכה אותי שאזכה להאמין שיש כאלה צדיקים בדור, ולא אחלוק עליהם ח"ו, רק אקרב עצמי יותר ויותר לאור קדושתם, לקבל לימודם הטוב והנצחי.**

**ריבונו של עולם, אבינו מלכנו, גלית לנו ע"י צדיקיך הקדושים, שאדם יכול ע"י הילוכו בהתבודדות להחיות עצמו עד שיזכה להתעורר היטב על תכליתו הנצחית, אנא ה'! זכני שאזכה לפרש שיחתי לפניך תמיד, בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ובכך להפריד ממני את כל הרע והפסולת שנדבק בי מחמת עוונותיי הרבים.**

**תודה לך ה', שזכית אותנו לדור בארץ הקדושה – ארץ ישראל, וכבר גלית לנו ע"י הצדיקים הקדושים את גודל מעלת קדושת ארץ ישראל, ומה יכולין לזכות בה, ואיך צריכים להחיות עצמו בה, זכני רבש"ע שאזכה לשמוח באמת על שאני זוכה לדור בארץ ישראל ולדרוך על אדמת קודש, ולקיים מצוה בכל הילוך והילוך בארץ הקודש, ואזכה לחדש עצמי תמיד על קדושת ארץ ישראל.**

**רבש"ע, תצילני מקליפת עשו הרשע שרוצה לקחת ממני את ה'עקב' הקדוש – ללכת בהליכה קדושה לפניך במחשבה טהורה ובהתבודדות ובארץ ישראל, ואזכה להיות דבק בקדושת יעקב אבינו – הנקרא על שם ה'עקב', שמחייה אותנו – הנמצאים בעקב השפלות, ומגלה לנו איך נזכה גם משם להידבק בך באמת ובתמים, ולחיות דשים פסיעות קדושות לפניך.**

**אבינו אב הרחמן, אילו פינו מלא אין אנו מספיקין להודות על הצדיקים הקדושים ששלחת לנו בדורות הללו – עקבתא דמשיחא, אנא! זכנו לילך תמיד לאורם, ולציית לכל דבריהם, ובקרוב תביא לנו את משיח צדקנו, ותגאלנו מן הגלות המר הזה, ונזכה לחיות חבוקים ודבוקים בך באמת, אמן ואמן!**

מכון
'יִשָּׂא מִדְּבָרֹתֶיךָ'
לְהוֹצָאַת שִׂיחוֹת מוֹ"ר הָרַהָ"צ שְׁלִיטָ"א
יִבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב - עִיר הַשִּׂמְחָה